

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, КОРПОРАТИВНОЇ
ТА ПРОСТОРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні вченої ради
економічного факультету
протокол № 3 від 28 жовтня 2021 р.
Голова вченої ради

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ
РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ**

**«ОБҐРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ І
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ»**

Ступінь освіти:	бакалавр
Галузь знань:	05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність:	051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітня програма:	«Економіка підприємства» «Підприємництво і торгівля»

Вінниця 2021 рік

Методичні рекомендації до написання курсових робіт з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» для здобувачів вищої освіти спеціальності: 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітніх програм «Економіка підприємства», «Підприємництво і торгівля», СО бакалавр.

«20» жовтня 2021 р. – 33 с.

Рецензенти:

Поповський Ю.Б., к.п.д. доцент кафедри економічної та управлінської аналітики
Томчук В.В., к.е.н., доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту

Укладачі:

Андронік О.Л., к.е.н., доцент, доцент кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки, доцент.

Воронін А.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки, доцент.

Методичні рекомендації до написання курсових робіт з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками» затверджені на засіданні кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки.

Протокол від «20» жовтня 2021 року № 5

Завідувач кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки _____ О.С. Трегубов

СХВАЛЕНО:

Експерт з якості, спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» _____ О.Ю. Боєнко

СХВАЛЕНО:

Експерт з якості, спеціальність 051 «Економіка» _____ Л.В. Юрчишена

©Андронік О.Л., 2021 рік

©Воронін А.В., 2021 рік

©ДонНУ імені Василя Стуса, 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
3. МОВА І СТИЛЬ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	13
4. ОБСЯГ, СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	14
5. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	17
5.1. Загальні вимоги	17
5.2. Оформлення тексту	17
5.3. Нумерація.....	17
5.4. Ілюстрації.....	18
5.5. Таблиці	18
5.6. Формули.....	19
5.7. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	20
5.8. Оформлення списку використаних посилань.....	20
5.9. Додатки.....	20
6. ВІДГУК КЕРІВНИКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	22
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ.....	24
ДОДАТКИ.....	25

ВСТУП

Важливою складовою організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, що формує їхню здатність до самостійного пошуку, узагальнення, систематизації і використання зібраного матеріалу, сприяє поглибленню теоретичних знань, виробленню первинних навичок дослідницької діяльності, є курсова робота. Цей різновид самостійної роботи дозволяє виявити теоретичних рівень і підготовку до практичної діяльності здобувачів вищої освіти, їхні професійні можливості та навички як майбутнього фахівця й особистості.

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження здобувача вищої освіти. Вона повинна мати науково-практичний, інноваційний характер, враховувати накопичений вітчизняний і закордонний досвід, конкретні пропозиції з удосконалення досліджуваних питань.

Виконання курсової роботи сприяє залученню здобувачів вищої освіти до активної науково-дослідної діяльності, написанню інших наукових праць, підготовці до написання кваліфікаційних робіт.

Методичні рекомендації містять узагальнені мінімальні вимоги щодо написання, оформлення, захисту та оцінювання курсових робіт в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота – це окреме самостійне дослідження, що передбачає обґрунтоване рішення поставленої задачі, яке впливає з проведеного аналізу обраної проблеми.

Курсова робота є однією з форм перевірки рівня загальнонаукової та спеціальної підготовки здобувача вищої освіти, його схильності до аналізу та самостійного узагальнення (реферування) існуючих матеріалів із теми дослідження, здатності застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних завдань.

Мета курсової роботи – поглиблення знань щодо теорії і практики прийняття ефективних господарських рішень та урахування ризиків, що супроводжують діяльність суб'єктів господарювання.

Курсова робота має бути присвячена процесу економічного обґрунтування різноманітних поточних та довгострокових рішень, пов'язаних зі структурою виробництва, використанням тих чи інших технологій, обладнання, структурою активів і джерел фінансування виробничої, комерційної, інвестиційної, фінансової діяльності підприємства, його ціною та збутовою політиками, довгостроковим інвестуванням, конкурентоздатності суб'єкта господарювання.

У результаті процесі підготовки курсової роботи здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- теорію і практику обґрунтування господарських рішень і оцінки ризиків;
- критерії оцінки ефективності господарської та інших видів діяльності;
- зміст інвестиційної, інноваційної, виробничої, фінансової, антикризової діяльності підприємства;
- методи економічного аналізу та оцінки використання окремих видів ресурсів у діяльності підприємства;
- методiku роботи зі спеціальною літературою, систематизації та узагальнення зібраного матеріалу.

вміти:

- обґрунтувати актуальність, розкрити зміст та сутність обраної теми дослідження, спираючись на отримані знання з вивчених дисциплін та аналізу самостійно опрацьованих джерел;
- провести критичний аналіз різних точок зору і виробити власну позицію вирішення проблеми;
- користуватися сучасною науковою, методичною та довідковою літературою; аналізувати фінансову звітність підприємств;
- аналізувати і узагальнювати результати виробничо-господарської діяльності; прогнозувати і контролювати їх здійснення при зміні ситуації у ринковому середовищі;

- оцінити ступінь ризику та вплив запропонованого рішення на господарську діяльність підприємства;
- сформулювати та обґрунтувати висновки і рекомендації щодо удосконалення методів господарювання за обраною темою;
- дотримати вимоги щодо оформлення посилань на використані джерела і вимоги до загального оформлення курсової роботи.

Виконання курсової роботи відповідно до освітньої програми 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» формує міждисциплінарні взаємозв'язки із іншими дисциплінами, такими як: Економетрика (ОК-27); Фінанси (ОК-28); Виробнича (навчально-виробнича) практика (ОК-37).

Виконання курсової роботи передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК-2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК-6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК-10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

Програмні результати навчання (ПРН):

- Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. **(ПРН-1)**
- Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності. **(ПРН-2)**
- Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами. **(ПРН-3)**
- Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. **(ПРН-4)**
- Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. **(ПРН-5)**
- Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які

- дозволяють досягати професійних цілей. **(ПРН-6)**
- Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати. **(ПРН-7)**
 - Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. **(ПРН-8)**
 - Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави. **(ПРН-9)**
 - Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства. **(ПРН-10)**
 - Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці. **(ПРН-11)**
 - Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. **(ПРН-12)**
 - Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. **(ПРН-13)**
 - Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності. **(ПРН-14)**
 - Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів. **(ПРН-15)**
 - Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці. **(ПРН-16)**
 - Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів. **(ПРН-17)**
 - Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності. **(ПРН-18)**
 - Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм. **(ПРН-19)**
 - Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків. **(ПРН-20)**
 - Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач **(ПРН-21)**.

Виконання курсової роботи відповідно до освітньої програми 051 «Економіка» формує міждисциплінарні взаємозв'язки із іншими дисциплінами, такими як: Економетрика (К-26); Фінанси (К-28); Виробнича (навчально-виробнича) практика (К-37).

Виконання курсової роботи передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми спеціальності 051 «Економіка».

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК5. Здатність формувати альтернативні стратегічні напрями розвитку підприємства.
- СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
- СК8. Здатність розраховувати економічну ефективність проектів, оцінювати альтернативи з урахуванням ризиків.
- СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.
- СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
- СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
- ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
- ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
- ПРН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
- ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
- ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати

- необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
- ПРН16. Вміти розробляти стратегії та плани діяльності підприємства в цілому та його окремих підрозділів.
 - ПРН19. Вміти застосовувати методичний інструментарій і стандарти економічної роботи, вивчення і впровадження передового досвіду, проведення наукових досліджень з економіки підприємства.
 - ПРН20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.
 - ПРН23. Самостійно здійснювати пошук та аналіз різноманітних джерел інформації для прийняття обґрунтованих рішень.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи складається з наступних етапів:

1. Вибір теми, визначення її мети, конкретних завдань, предмету і об'єкту дослідження.
2. Обговорення теми і затвердження її керівником від кафедри.
3. Пошук, відбір, аналіз і систематизація первинного матеріалу з теми дослідження з метою ознайомлення зі змістом теми і складання попереднього плану роботи, узгодження їх з керівником.
4. Обробка, аналіз та узагальнення зібраної інформації теоретичного і практичного характеру із застосуванням методів наукового пізнання; написання розділів і підрозділів.
5. Формулювання висновків і рекомендацій, підготовка додатків.
6. Оформлення списку використаних посилань, додатків, загальне оформлення роботи.
7. Представлення курсової роботи керівнику для підготовки відгуку.
8. Захист курсової роботи.

На всіх етапах виконання курсової роботи до захисту здобувач вищої освіти має право звертатись за консультаціями і порадами до керівника.

Підготовчий етап роботи над курсовою роботою починається з вибору теми, її осмислення та обґрунтування. Здобувач вищої освіти може обрати тему курсової роботи з запропонованого кафедрою переліку тем курсових робіт (Додаток Д). За узгодженням з керівником здобувач вищої освіти може сформулювати тему курсової роботи, не вказану в запропонованому переліку.

При формулюванні тем курсових робіт необхідно використовувати лаконічні та однозначні формулювання; орієнтувати тему на програмні результати навчання відповідно до освітньої програми.

Курсова робота може бути комплексною, що передбачає її спільне виконання 2-3 здобувачами вищої освіти.

Якщо здобувач вищої освіти не вибрав тему курсової роботи у встановлені строки, він отримує тему для виконання курсової роботи на кафедрі підприємництва, корпоративної та просторової економіки на підставі примусового розподілу.

Після вибору теми курсової роботи, необхідно визначити мету дослідження, завдання та конкретизувати об'єкт, предмет і мету дослідження.

Мета дослідження відображає напрям дослідження і взаємопов'язана з темою курсової роботи. Формулювати мету слід стисло з урахуванням того кінцевого результату, якого планується досягти для вирішення конкретного практичного або теоретичного завдання (проблеми), тому починати формулювання мети доцільно такими фразами, як "Оцінка ризиків прийняття рішень щодо...", або "Обґрунтування напрямів вдосконалення...". Мета розкривається переліком завдань, які вирішуються в роботі.

Об'єктом дослідження є процес або явище, суспільні відносини, діяльність, в яких виявлена та існує проблема. Проблема – це невідповідність між

фактично існуючим і бажаним станом об'єкта в реальній дійсності. Отже, *об'єкт дослідження* можна визначити як процес або явище, суспільні відносини, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в курсовій роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження. Предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт: вони співвідносяться між собою як загальне і часткове; перебуває в межах об'єкта і визначає тему курсової роботи.

Після вибору теми курсової роботи здобувач вищої освіти має ознайомитися з її змістом і визначити коло питань, що підлягають розкриттю в темі. Варто опрацювати навчальну і наукову літературу, здійснити попередній аналіз практичного матеріалу, використовуючи різні джерела для збору інформації. Така підготовча робота допоможе здобувачу вищої освіти скласти чітке уявлення про обрану тему та існуючі проблеми щодо предмета дослідження. На цьому етапі складається попередній бібліографічний перелік літератури та план курсової роботи. План повинен бути логічно побудованим та послідовним, мати концептуальну спрямованість, відображати ключові питання теми роботи. Слід пам'ятати, що кожний розділ курсової роботи висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання. При складанні плану не рекомендується вживати питальні форми в назвах розділів і підрозділів.

Після складання плану курсової роботи доцільно здійснити розширений пошук інформації, проаналізувати і визначитись з теоретичними основами обраної теми. При виборі літератури рекомендується, в першу чергу, зупинитися на певному фундаментальному джерелі. Доцільно звертатися до джерел, автори яких мають науковий авторитет у цій галузі.

Далі слід вести пошук матеріалу, який безпосередньо стосується теми дослідження, використовуючи різні джерела пошуку: каталоги і картотеки бібліотек, прикнижні та пристатейні списки літератури, посилання в підручниках, монографіях, покажчики змісту річних комплектів спеціальних періодичних видань, пошукові системи електронних бібліотек і сайтів, де розміщені журнали, монографії електронні каталоги бібліотек тощо.

Рекомендується звернути увагу на каталоги бібліотеки ДонНУ імені Василя Стуса, фахові видання Університету, наукові доробки викладачів Університету.

Наступний етап полягає в обробці, аналізі та узагальненні зібраної інформації. Насамперед необхідно систематизувати матеріал і до кожного з ключових питань курсової роботи відібрати джерела, які найбільшою мірою відповідають йому. При опрацюванні літератури потрібно виділяти тільки те, що має відношення до теми дослідження і допоможе її розкрити. Чим ширше і різноманітніше коло джерел, якими здобувач вищої освіти користувався, тим вищою буде теоретична і практична цінність його дослідження. Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до назв розділів і підрозділів.

Написання розділу (підрозділу) курсової роботи не слід починати відповіддю на другорядні питання, тобто ті, що не мають безпосереднього відношення до досліджуваної проблеми і сформульованої ідеї (тези).

При викладі матеріалу слід пам'ятати, що механічне списування тексту з книг, брошур, дисертацій, авторефератів, монографій, журнальних статей та інших матеріалів неприпустимі. Матеріали цих джерел здобувачі вищої освіти можуть використовувати у своїй роботі тільки після осмислення, критичного аналізу та оцінки або як аргументи власної позиції.

При написанні курсової роботи важливо не обмежуватися загальними фразами. Кожне висунуте положення необхідно всебічно обґрунтувати, користуючись при цьому основними методами наукового пізнання. Теоретичні положення бажано підкріплювати статистичними даними, конкретними прикладами з реальної дійсності, розрахунками тощо, показати, як предмет дослідження розвивався історично і які тенденції його розвитку в перспективі. Статистичні дані та матеріали практики, як правило, потрібно брати з першоджерел.

Після завершення основної частини на заключному етапі здобувач вищої освіти переходить до написання висновків до курсової роботи, оформлення списку використаних посилань та додатків. Оформлення курсової роботи є важливим елементом її виконання і одним із чинників, який враховується при оцінюванні курсової роботи.

Останнім етапом є захист курсової роботи, який відбувається відповідно до вимог, передбачених цими методичними рекомендаціями.

Під час підготовки до захисту курсової роботи здобувачу вищої освіти необхідно ознайомитись з відгуком наукового керівника. Захист курсових робіт для здобувачів вищої освіти денної і заочної форми навчання проходить відповідно до розкладу і завершується до початку екзаменаційної сесії. На захисті здобувач вищої освіти у виступі коротко викладає зміст виконаної курсової роботи, дає відповідь на запитання членів комісії. Якщо здобувач вищої освіти добре підготувався до захисту і дав вичерпні відповіді на запитання, підсумкова оцінка курсової роботи може бути вище за попередню. І навпаки, якщо в ході захисту з'ясується слабкий рівень знань з досліджуваної проблематики, підсумкова оцінка може бути нижчою за попередню або навіть не задовільною. За результатами захисту виставляється оцінка, яка записується до залікової відомості і залікової книжки здобувача вищої освіти.

3. МОВА І СТИЛЬ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується державною мовою за винятком списку використаних посилань, опис яких здійснюється мовою видання. Мова підготовки курсових робіт іноземних здобувачів вищої освіти визначається згідно з чинним законодавством. Курсова робота є сходинкою у підготовці здобувачів вищої освіти до написання кваліфікаційної роботи, тому слід приділяти серйозну увагу мові та стилю її написання. Хоча не існує «писаних правил» наукової мови, але можливо виділити деякі її особливості.

По-перше, це формально-логічний спосіб викладення матеріалу, який складається, головним чином, з міркувань, метою яких є доказ істини або тих чи інших положень, що виявлені як наслідок дослідження фактів дійсності.

По-друге, це стиль письмової наукової мови, яким є безособовий монолог. Він передбачає виклад матеріалу від третьої особи, щоб зосередити увагу на змісті, а не на суб'єкті (наприклад, «Автор вважає...»). Також доцільне використання неозначено-особових речень (наприклад, «Спочатку визначають основні фактори, що впливають на це явище»). Не слід вести виклад від першої особи: «Я спостерігав», «Я вважаю», «Мені здається», «На мою думку». Варто уникати словосполучень «На нашу думку», «Ми вважаємо» тощо.

По-третє, це культура наукової мови, яка визначається точністю, якістю і стислістю, за рахунок чого текст набуває смислової завершеності і цілісності.

Точність є умовою, що забезпечує наукову і практичну цінність тексту курсової роботи. Автор повинен виважено ставитись до використання тих чи інших слів, понять, термінів, оскільки неправильно вибране слово може суттєво змінити суть тексту або створити умови неоднозначного його тлумачення. У курсових роботах необхідно прагнути дотримуватися прийнятої термінології, позначень, загальноприйнятих умовних скорочень і символів.

Якість викладу – це вміння писати доступно й зрозуміло. Часто порушення якості викладу пов'язане з тим, що автор намагається надати роботі видимої науковості. Це приводить до того, що відомим предметам, явищам, поняттям дають ускладнені назви, використовують без потреби іноземні слова, паралельно або неправильно вживають іноземну лексику тощо.

Стислість досягається шляхом точного, лаконічного викладу, використання професійної термінології. Кожне слово і словосполучення повинні коротко і влучно передавати думку. Не варто перевантажувати текст складними граматичними конструкціями, слід уникати тавтології (повторення одного й того ж іншими словами), використання штампів.

При написанні роботи важливо об'єднати накопичену інформацію у взаємопов'язаний текст. Для цього можна використовувати різні мовні кліше як засоби зв'язку між реченнями і абзацами («таким чином ...», «наведені дані свідчать ...», «з викладеного слідує...», «отже...», «відповідно до...»). При згадуванні в тексті науковців, дослідників, практиків, інших осіб ініціали ставляться перед прізвищем (О.А. Грішнова, а не Грішнова О.А., як це прийнято в списках літератури).

4. ОБСЯГ, СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Обсяг основної частини курсової роботи становить 1-1,5 друкованих аркушів (22-33 сторінки).

Правила оформлення курсової роботи наводяться в розділі 5.

Незалежно від обраної теми, структура курсової роботи має включати:

- ✓ титульний аркуш;
- ✓ зміст;
- ✓ вступ;
- ✓ основна частина;
- ✓ висновки;
- ✓ список використаних посилань;
- ✓ додатки (за потреби).

Курсова робота починається з **титульного аркуша**. На ньому вказуються назви міністерства, університету, факультету, кафедри, на якій вона виконувалась; тема роботи; прізвище та ініціали здобувача вищої освіти, група, курс, форма навчання; прізвище, ініціали, вчене звання керівника; залишається місце для оцінювання роботи; рік і місто виконання роботи (*Додаток А*).

Зміст подається на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, вступу, висновків, списку використаних посилань, додатків тощо (*Додаток Б*). Назви структурних елементів повинні точно відповідати їх назвам у тексті роботи.

У вступі до курсової роботи стисло визначають актуальність обґрунтування господарських рішень та їх роль у підвищенні ефективності діяльності підприємства.

Вступ містить наступні структурні елементи:

Актуальність теми дослідження. Автор курсової роботи повинен стисло і змістовно обґрунтувати актуальність теми дослідження; перерахувати вітчизняних і зарубіжних вчених, які займаються цією проблемою і внесли суттєвий вклад в її вирішення; означити коло проблем, які не до кінця вирішені або залишилися поза увагою дослідників (саме вони мають знайти відображення в курсовій роботі).

Мета – відображає напрям дослідження і взаємопов'язана з назвою теми курсової роботи.

Завдання дослідження визначаються на основі поставленої мети і за змістом повинні узгоджуватися із назвою розділів і змістовною частиною курсової роботи, для чого рекомендується використовувати такі визначення, як *виявити...*, *узагальнити...*, *установити...*, *розробити...*, *дослідити...*, *проаналізувати...* тощо.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, суспільні відносини, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предмет дослідження – це те, що перебуває в межах об'єкта і визначає тему курсової роботи.

Структура курсової роботи – передбачає перерахування її структурних елементів з обґрунтуванням послідовності їх розташування, із зазначенням кількості використаних посилань та додатків (наприклад, рисунків, таблиць).

Пропонований обсяг вступу – 1-2 сторінки.

Основна частина курсової роботи може складатися з трьох розділів. Розділи можуть поділятися на підрозділи. Усі розділи роботи та їхні структурні частини повинні розміщуватись послідовно, мати взаємозв'язок.

Перший розділ, як правило, має теоретичний характер. Формуючи назву теоретичного розділу здобувач вищої освіти вказує господарське рішення або ризики, які пов'язані з одним із видів діяльності підприємства, і потребують обґрунтування в рамках даної курсової роботи. У ньому може наводитись аналіз категорій і понять, історичний розвиток досліджуваної теми; розкривається суть проблеми; наводяться різні наукові точки зору, пропоновані підходи до її вирішення, власні результати їх критичного аналізу; обґрунтовується використання певних методів наукового пізнання. Варто висловити свою думку з досліджуваних питань, показати їх практичне значення. Виклад сучасного стану проблеми варто ілюструвати практичним матеріалом, оформленим у вигляді цифр, таблиць, діаграм, графіків з обов'язковими посиланнями на джерела даних. Бажано, щоб зміст першого розділу забезпечив теоретичну основу для написання наступних розділів роботи.

Пропонований обсяг першого розділу – 6-10 сторінок.

Другий розділ, як правило, є аналітичним, де проводиться системний аналіз досліджуваної проблеми з використанням обраних методів дослідження. В цьому розділі здобувач вищої освіти висвітлює основні результати аналізу діяльності підприємства за обраним напрямком дослідження, визначає резерви підвищення ефективності господарської діяльності підприємства, формулює господарське рішення, спрямоване на таке підвищення, проводить економічне обґрунтування доцільності реалізації обраного рішення та оцінює його вплив на ефективність діяльності підприємства. Результати аналізу і проведених розрахунків оформляються у вигляді таблиць з поясненнями, графіків, діаграм, схем тощо. У першому підрозділі цього розділу здобувач вищої освіти, використовуючи статистичну та фінансову звітність підприємства, наводить таблиці, що містять структурно-динамічний аналіз тих показників діяльності підприємства, які характеризують обраний напрямок дослідження. У наступних підрозділах використовуючи методи абсолютних та відносних різниць, ланцюгових підстановок або інші, визначаються резерви покращання використання тих чи інших ресурсів на підприємстві, створюючи підґрунтя для вибору господарського рішення, спрямованого на реалізацію встановленого резерву. Детально перераховуються всі можливі наслідки рішення, особливо виділяються позитивні наслідки, заради яких приймається рішення. Доцільно аналітичні розробки ілюструвати діаграмами, графіками, схемами. Зміст другого розділу є основою для розробки рекомендацій та пропозицій і написання третього розділу курсової роботи.

Пропонований обсяг другого розділу – 10-13 сторінок.

Третій розділ є логічним завершенням перших двох. Він присвячений узагальненню проблем, виявлених при дослідженні теми, розробці та формулюванню шляхів їхнього вирішення у формі конкретних пропозицій, рекомендацій, заходів. Виходячи з типу обраного господарського рішення здобувач вищої освіти проводить економічну оцінку його ефективності та оцінку ризиків, що пов'язані з реалізацією обраного господарського рішення, а також розробити заходи щодо зниження ступеня господарського ризику підприємства.

Пропонований обсяг третього розділу – 6-10 сторінок.

Висновки є логічним завершенням курсової роботи. Головна їх мета – підсумувати проведену роботу, сформулювати результати дослідження. Вони подаються у вигляді окремих лаконічних положень, які можуть містити визначення, класифікації, узагальнення, виявлені проблеми та шляхи їх вирішення. У висновках також можуть обґрунтовуватись достовірність отриманих результатів, наводитись рекомендації щодо їх використання. За структурою висновки мають відповідати завданням, поставленим у вступі.

При описі результатів курсової роботи можна рекомендувати використовувати наступні вирази: «систематизовано...», «виявлено особливості...», «надано класифікацію...», «підготовлено...», «уточнено...», «встановлено...», «проаналізовано ...», «визначено ...» тощо.

Пропонований обсяг висновків – не більше 2 сторінок.

Список використаних посилань містить перелік джерел (підручників, монографій, наукових статей, законодавчих і нормативних актів, матеріалів періодичної преси, офіційних сайтів та ін.), що використовувалися при написанні курсової роботи. Рекомендована кількість найменувань у списку повинна бути не меншою 20, з яких від 30 до 50% - за останні 5 років (якщо інше не обумовлено специфікою теми).

Додатки включають матеріал, який необхідний для конкретизації теми курсової роботи. Це можуть бути додаткові ілюстрації і таблиці, що через великий обсяг, специфіку викладу чи форму відображення не можуть бути внесені в основну частину курсової роботи. Наприклад, таблиця, що має розмір формат А 4 і більше. У додатки можна включати також таблиці, ілюстрації, схеми, діаграми, графіки, які відображають певні результати курсової роботи.

Курсові роботи описового, теоретичного характеру, що не містять розрахунків і економічних обґрунтувань до захисту не приймаються.

5. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Загальні вимоги

Курсова робота оформляється відповідно до вимог державного стандарту України (ДСТУ 3008-2015 та ДСТУ 4163-2003). Текст роботи набирається на комп'ютері з дотриманням таких вимог: шрифт Times New Roman, 14, інтервал 1,5, формат А4, береги: лівий – 30 мм, верхній і нижній – 20 мм, правий – 10 мм.

Робота друкується на аркушах паперу формату А4 (210x297) з однієї сторони. Робота повинна бути зброшурована.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ», а також розділи основної частини курсової роботи починаються з нової сторінки, повинні мати заголовки.

Назву кожного структурного елементу необхідно писати великими буквами з вирівнюванням по центру. Заголовки не підкреслюються.

Використання знаку переносу у заголовках не допускається. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Підрозділи основної частини курсової роботи з нової сторінки не починаються і послідовно викладаються в межах розділів по тексту роботи. Не допускається розміщати заголовок підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований тільки один рядок тексту.

Між заголовком і текстом повинен бути один вільний рядок.

До основного обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних посилань, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають суцільній нумерації.

5.2. Оформлення тексту

Приведення статистичних даних, відомостей практики, точок зору різних авторів має здійснюватися з посиланням на джерела. У роботі можуть надаватися і повинні пояснюватися формули, за допомогою яких здійснюються розрахунки. Текст роботи повинен бути розбитий на абзаци. Абзацний відступ 1,25 пт. З метою більшої наочності цифровий матеріал можна наводити у вигляді графіків, схем і діаграм, що оформляються як рисунки.

Ілюстрації (схеми, графіки) і таблиці розміщують після першого згадування про них в тексті так, щоб їх можна було читати без повороту тексту чи з поворотом за стрілкою годинника.

5.3. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №. Нумерація сторінок курсової роботи повинна бути наскрізною і починатися з титульного листа, проте на ньому номер сторінки не ставиться. Номера сторінок у курсовій роботі проставляються у верхньому колонтитулі праворуч без крапки.

Такі структурні частини курсової роботи, як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ», не мають

порядкового номера, тобто неправильно зазначати: «1. ВСТУП» або «Розділ 5. ВИСНОВКИ».

Розділи основної частини повинні мати порядкову нумерацію в межах усієї роботи. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер ставиться перед заголовком і відокремлюється від нього пробілом. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу не повинна стояти крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу).

5.4. Ілюстрації

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Ілюстрації позначаються словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Усі графічні матеріали курсової роботи (ескізи, діаграми, графіки, схеми, фотографії, рисунки, кресленики тощо) повинні мати однаковий підпис «Рисунок». На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі.

Порядковий номер ілюстрації вказується без знаку № арабськими цифрами. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою, після номера ілюстрації не ставиться крапка. Наприклад: Рисунок 1.2 - (другий рисунок першого розділу).

Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка. Назви ілюстрацій, що містять текст з якомога стислою характеристикою зображеного, розміщують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий текст). Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Приклад оформлення ілюстрації приводиться на рис. 5.1.

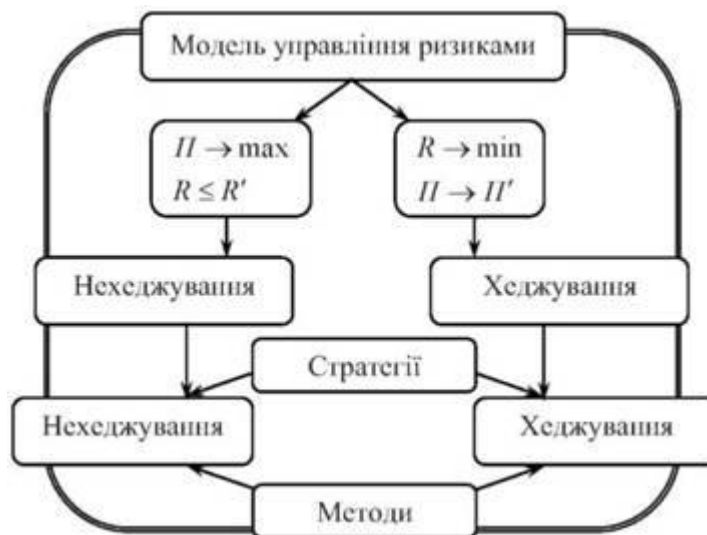

Рисунок 3.1 – Модель управління ризиками

Рисунок 5.1 - Приклад оформлення рисунку

5.5. Таблиці

Цифровий матеріал, в т.ч. що характеризує один чи кілька показників, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна

мати номер і назву, яку розміщують над таблицею. Назва таблиці повинна бути стислою і відбивати її зміст. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу.

Назву таблиці друкують з великої літери і розміщують над таблицею з абзацного відступу. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо в розділі курсової роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. У таблиці необхідно подавати відомості щодо одиниці виміру показників. Якщо всі показники мають однакову розмірність, то вона виноситься в заголовок і зазначається через кому після назви таблиці, наприклад: Таблиця 2.1 - Аналіз індексу інфляції, %. У випадку різної розмірності показників одиниці виміру вказуються в заголовках, підзаголовках граф, у бокових рядках у скороченому вигляді відповідно до діючих стандартів. Приклад оформлення таблиці наводиться нижче.

Таблиця 2.2 - Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за регіонами у 2016 році

Регіон	Усього, млн.грн.	У тому числі			
		підприємства		фізичні особи-підприємці	
		млн.грн.	у відсотках до загальної кількості	млн.грн.	у відсотках до загальної кількості
1	2	3	4	5	6
Україна	6877077,3	6387872,7	100,0	489204,6	100,0
Вінницька	139582,3	119265,4	1,9	20316,9	4,1
Волинська	116585,4	104722,7	1,6	11862,7	2,4

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6
Київська	415406,3	388390,8	6,1	27015,5	5,5
Донецька	356039,5	341559,4	5,3	14480,1	3,0
Житомирська	87548,1	73595,1	1,2	13953,0	2,9

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті. При посиланні на таблицю наводиться слово «табл.» або «таблиця» та її номер, наприклад: «відповідно до таблиці 2.1», «... див. табл. 3.2». У тексті до таблиць обов'язково повинні бути наведені коментарі, що їх пояснюють.

5.6. Формули

При використанні формул необхідно дотримуватися певних правил. Порядкові номери позначають арабськими цифрами (за винятком формул,

наведених у додатках) в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Наприклад: (2.4) (четверта формула другого розділу).

Формули записуються за допомогою редактора формул.

Пояснення значень символів та числових коефіцієнтів слід наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу та числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка з вказівкою одиниці виміру. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Формули та рівняння подають посередині сторінки симетрично тексту окремим рядком безпосередньо після тексту, у якому їх згадано. Найвище та найнижче розташування запису формул(и) та/чи рівняння(-нь) має бути на відстані не менше ніж один рядок від попереднього й наступного тексту.

Наприклад:

Відомо, що

$$Z = \frac{M_1 - M_2}{\sqrt{\sigma_1^2 + \sigma_2^2}} \quad (5.1)$$

де M_1, M_2 - математичне очікування;
 σ_1^2, σ_2^2 - середні квадратичні відхили [23].

5.7. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]», [5, с. 2-8].

5.8. Оформлення списку використаних посилань

Список використаних посилань – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел (посилань) і розміщується після висновків.

Посилання можна розміщувати одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Посилання іноземною мовою (англійською, французькою тощо) варто наводити після джерел українською та російською мовами, дотримуючись наскрізної нумерації (у разі використання алфавітного порядку).

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи з обов'язковим наведенням назв праць.

Приклади оформлення бібліографічного опису наводяться в *Додатку Г*.

5.9. Додатки

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних сторінках після списку використаних посилань у вигляді окремої частини,

розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Нумерація аркушів з додатками продовжує загальну нумерацію сторінок роботи.

Кожний додаток повинен мати заголовок, який друкують вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком, але посередині рядка, друкують слово «ДОДАТОК» і відповідну велику літеру української абетки, крім літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ь, яка позначає додаток. Текст кожного додатка починають з наступної сторінки. Якщо в роботі є лише один додаток, то він позначається як «ДОДАТОК А».

Приклад:

ДОДАТОК А
Назва додатка

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: Таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; Рисунок Б.3 – третій рисунок додатка Б; формула (В.1) – перша формула додатка В.

6. ВІДГУК КЕРІВНИКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Не пізніше дати подання роботи на перевірку, визначеної у завданні до виконання курсової роботи (за наявності) або у строки визначені кафедрою, здобувач вищої освіти передає курсову роботу керівнику для підготовки відгуку.

Можливими критеріями оцінювання курсової роботи виступають:

- 1) обґрунтування актуальності теми, стан наукової розробки проблеми, визначення мети і завдань виконання роботи;
- 2) ступінь розробки теми, самостійність і повнота проведеного аналізу, наявність помилок; відповідність змісту темі і плану роботи;
- 3) опрацювання достатньої кількості джерел щодо теми дослідження, зокрема, фундаментальних і вузькоспеціалізованих;
- 4) аналіз матеріалів практики за темою роботи, джерела отримання такої інформації;
- 5) використання наукових методів дослідження, вміння логічно мислити, доводити, робити обґрунтовані висновки;
- 6) отримані результати та їх новизна;
- 7) дотримання строків виконання і вимог до оформлення роботи.

Обов'язково у відгуку керівник має відобразити:

- оцінку якості виконання кожного розділу та курсової роботи в цілому;
- оцінку праці здобувача вищої освіти та результатів курсової роботи;
- висновок щодо можливості допуску курсової роботи до захисту.

Обов'язково наприкінці відгуку повинно бути зазначено:

Курсова робота Іваненко Івана Івановича «Тема роботи» відповідає/ не відповідає вимогам, які висуваються до курсових робіт, і може бути рекомендована/ не рекомендована до захисту.

Захист курсової роботи проводиться за порядком, який визначається кафедрою. Графік захисту (дата, час, місце захисту курсової роботи) визначається рішенням кафедри.

Під час захисту здобувач вищої освіти має зазначити тему, стисло обґрунтувати актуальність дослідження, мету, результати, висновки. За часом виступ не повинен перевищувати 5-7 хвилин, може супроводжуватись презентацією.

Після завершення доповіді, здобувач вищої освіти повинен відповісти на запитання.

Якщо робота до захисту не допущена або оцінена в ході захисту на «незадовільно» (менше, ніж 60 балів за системою ECTS), здобувач вищої освіти зобов'язаний виконати нову курсову роботу за цією ж темою з урахуванням зауважень.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання роботи здійснюється за прийнятою в Університеті схемою оцінювання результатів захисту курсової роботи. Комісія здійснює оцінювання з урахуванням ступеня розкриття теми і виконання завдань дослідження, кількості і якості використаних джерел, досягнутих результатів, грамотності та стилю викладу, якості оформлення роботи, доповіді здобувача вищої освіти, відповідей на питання та критичні зауваження. При оцінці курсової роботи враховується відгук керівника.

Критерії оцінювання

- оцінка «відмінно» (90 – 100 балів) виставляється здобувачу вищої освіти, якщо курсова робота повністю відповідає вимогам методичних рекомендацій, виконана на високому теоретичному рівні, має елементи самостійного дослідження, на захисті здобувач вищої освіти вільно володіє і розуміє проблему теми дослідження, впевнено відповідає на поставлені питання;

- оцінка «добре» (75 – 89 балів) ставиться, якщо курсова робота повністю відповідає вимогам, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури; в процесі відповідей на окремі питання було допущено невеликі помилки, в цілому здобувач вищої освіти показав достатнє розуміння проблем курсової роботи та володіння її матеріалами;

- оцінка «задовільно» (60 – 74 бали) виставляється за наявності наступних ознак: у роботі допущено порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, наявні окремі помилки і неточності, не сформульовані або не обґрунтовані пропозиції і рекомендації з теми дослідження, допущені помилки в оформленні роботи, численні граматичні та стилістичні помилки; під час захисту здобувач вищої освіти не завжди вірно відповідав на питання або не може наводити аргументи;

- оцінка «незадовільно» (менш ніж 60 балів) виставляється, коли робота виконана не самостійно (зокрема, переважає механічне переписування джерел), не враховано останні наукові доробки та тенденції, містить істотні помилки, має посилення тільки на застарілі джерела тощо, не відповідає більшій частині вимог, зміст теми не розкрито, містить плагіат, в процесі захисту здобувач вищої освіти не показав знання основних положень роботи.

Таблиця 7.1 – Схема оцінювання результатів захисту курсової роботи

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	задовільно
60-66	E	
0-59	FX	незадовільно

Кращі курсові роботи можуть бути рекомендовані для участі в конкурсах наукових робіт, доповідей результатів на наукових конференціях та опублікування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання: ДСТУ 3008-2015 введ. 01.07.2017. - К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. - 26 с.
2. Інформація та документація Бібліографічне посилання Загальні положення та правила складання ДСТУ 8302:2015 введ. 01.07.2016. - К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. - 16 с.
3. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. ДСТУ 4163-2003; чинний від 01.09.2003. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0055609-03>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
 ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
 КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, КОРПОРАТИВНОЇ
 ТА ПРОСТОРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

КУРСОВА РОБОТА

Дисципліна «**ОБГРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ
 І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ**»

Тема: «_____»

Виконав:

Здобувач вищої освіти _____ курсу
 _____ форми навчання

Групи _____

Спеціальності _____

Освітньої програми _____

_____ ПІБ

Керівник:

_____ Прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання

Оцінка:

_____ (балів)

_____ (ECTS)

_____ (національна)

Члени комісії:

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Б

Приклад оформлення змісту курсової роботи на тему:
«УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	5
1.1 Сутність та економічна характеристика ризику.....	5
1.2 Методи та інструменти оцінки підприємницьких ризиків.....	8
1.3 Управління ризиками в підприємницькій діяльності.....	11
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	15
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	15
2.2 Оцінка економічних ризиків у діяльності підприємства.....	19
2.3 Оцінка положення підприємства на ринку.....	24
РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ.....	30
3.1 Модель управління підприємницькими ризиками при формуванні стратегії розвитку підприємства.....	30
3.2 Напрями мінімізації підприємницьких ризиків в діяльності підприємства.....	36
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ.....	45
ДОДАТКИ.....	48

ДОДАТОК В

Приклади оформлення бібліографічного опису списку використаних посилань

КНИГИ

Однотомні видання

Один автор

Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Два і більше авторів

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: у 2-х т.: кол. моногр. Київ, 2012. 436 с.

Без автора

Збірники

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Матеріали конференцій, з'їздів, тези доповідей

Физика импульсных разрядов в конденсированных средах. Материалы XVI Международной научной конференции (19-22 авг. 2013, г. Николаев). Николаев, 2013. 253 с.

Багатотомні видання

Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ: Наук. думка, 2013. Т. 10. 784 с.

ІНШІ ВИДАННЯ

Каталоги

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

Препринти

Панасюк М.І., Скорбун А.Д., Сплошной Б.М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006, 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Авторські свідоцтва

А.с. 1007970 ССРСР, МКИЗ В 25 J 15/00. Устройство для захвата

неориентированных деталей типа валов / В.С. Ваулин, В.Г. Кемайкин (СССР). № 3360585/2508 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.

Патенти

Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472 ; заявл. 12.02.07 ; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.

Автореферати дисертацій

Старовойт С.В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918 – 1933 рр. : автореф. дис. канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.

Стандарти

ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ, 1995. 47 с.

Рецензія

Касьянов Г. Глобальна еволюція людства: культурно-цивілізаційний вимір. *Вісн. Кн. палати*. 2001. № 12. С. 14-15.

Рец. на кн.: Шейко В. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХ ст.): монографія: у 2 т. Харків, 2001. Т. 1. 520 с. ; т. 2. 400 с.

ЧАСТИНА ВИДАННЯ

Стаття із журналу, збірника, розділ книги

Незалежно від кількості авторів у позатекстовому переліку бібліографічних посилань (списку літератури)

Яцків Я.С., Радченко А.І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісн. НАН України*. 2012. № 6. С. 62-67.

Назарчук З.Т. Дифракция Е-поляризованных электромагнитных волн на цилиндрическом экране с сечением в виде ломаной кривой. *Волны и дифракция*. Тбилиси, 1985. Кн. 1. С. 507-511.

Скальський В.Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціон. проектування, виготовлення і експлуатації машинобуд. конструкцій*: Праці 2 міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11-13 лист. 2010). Львів, 2010. С. 9-10.

Незалежно від кількості авторів у підрядковому бібліографічному посиланні (посторінкових примітках)

за умови, що в основному тексті на цій сторінці написано: "У статті Я.С. Яцківа, А.І. Радченко "Про ефективність видання наукових журналів в Україні" ¹ опис можна подати в такому вигляді (п. 4.9 вказаного стандарту):

¹ *Вісн. НАН України*. 2012. № 6. С. 62-67.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ВІДДАЛЕНОГО ДОСТУПУ

Опис ресурсу загалом

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Опис частини електронного ресурсу у позатекстовому переліку бібліографічних посилань (списку літератури)

Garfield E. More on the ethics of scientific publication: abuses of authorship attribution and citation amnesia undermine the reward system of science. *Essays of an information scientist*. URL: <http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v5p621y1981-82.pdf> (Last accessed: 16.04.2013).

Опис частини електронного ресурсу у підрядковому бібліографічному посиланні (посторінкових примітках)

за умови, що в тексті наведено бібліографічні відомості, які дозволяють документ ідентифікувати (його назву і прізвища авторів, рік випуску) (п. 5.3.6):

* URL: <http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v5p621y1981-82.pdf> (Last accessed: 16.04.2013).

ДОДАТОК Г

Приклад оформлення відгуку (рекомендований)

ВІДГУК КЕРІВНИКА НА КУРСОВУ РОБОТУЗдобувача вищої освіти _____ курсу _____ групи _____ форми навчання
ПІБ _____**Тема роботи:** _____Оцінка якості виконання кожного розділу та курсової роботи в цілому
_____Оцінка праці здобувача вищої освіти та результатів курсової роботи
_____Висновок щодо можливості допуску курсової роботи до захисту

Курсова робота Іваненко Івана Івановича «Тема роботи» відповідає/ не відповідає вимогам, які висуваються до курсових робіт, і може бути рекомендована/ не рекомендована до захисту.

Керівник: _____

Ініціали, прізвище

ДОДАТОК Г

Рекомендовані теми курсових робіт з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень та управління ризиками»

1. Визначення беззбиткового обсягу продаж і зони безпеки. Основи маржинального аналізу.
2. Обґрунтування господарчих рішень з урахуванням зміни структури активів підприємства. Операційний важіль.
3. Обґрунтування господарчих рішень з урахуванням зміни структури капіталу підприємства і ефективності його використання. Фінансовий важіль.
4. Комбінований важіль і його використання при обґрунтуванні фінансових рішень. Обмеження для використання комбінованого важеля.
5. Економічні ризики та їх урахування при обґрунтуванні поточних комерційних і фінансових рішень.
6. Обґрунтування цінових рішень. Цінова конкуренція та оцінка можливостей використання різних цінових стратегій.
7. Обґрунтування рішень про виробництво нової продукції на основі зіставлення валових й граничних показників.
8. Оцінка попиту та ємності окремих сегментів ринку при обґрунтуванні комерційних проектів.
9. Прогнозування грошових потоків при розробці бізнес-плану.
10. Обґрунтування рішення про прийняття додаткових замовлень за зниженою ціною при зменшенні портфеля замовлень.
11. Обґрунтування структурних зрушень в обсязі реалізації продукції.
12. Вибір варіантів рішень при обмеженнях на окремі види ресурсів.
13. Обґрунтування резервів росту прибутку підприємства.
14. Обґрунтування рішень, які оптимізують споживчі характеристики продукції та її собівартість. Функціонально-вартісний аналіз.
15. Обґрунтування напрямів зниження собівартості продукції.
16. Порівняння альтернативних можливостей вкладення грошових коштів за методами складних процентів і дисконтування.
17. Оцінка інвестиційної привабливості та вартості підприємства. Визначення впливу інвестиційних рішень на вартість капіталу.
18. Оцінка вартості капіталу інвестиційного проекту. Бюджетування капіталу.
19. Оцінка грошових потоків при обґрунтуванні інвестиційних проектів. Урахування податкового захисту.
20. Обґрунтування інвестиційних проектів, пов'язаних з новим будівництвом. Урахування екологічного фактору.
21. Обґрунтування інвестиційних проектів модернізації і технічного переозброєння виробництва.
22. Економічне обґрунтування галузевого розміщення виробництва.

23. Урахування інфляційного фактору при обґрунтуванні поточних та інвестиційних рішень.
24. Урахування ризику при обґрунтуванні інвестиційних рішень.
25. Особливості обґрунтування поточних та інвестиційних рішень для малого бізнесу.
26. Визначення оптимального рівня виробничих запасів.
27. Обґрунтування рішень, що забезпечують економічну безпеку підприємства та антикризових заходів
28. Прогнозування банкрутства підприємства і особливості прийняття рішень в ситуації високого ризику банкрутства.
29. Особливості прийняття рішень в конфліктних ситуаціях.
30. Особливості обґрунтування рішень в умовах економічної кризи.
31. Оцінка впливу господарських рішень на конкурентоздатність підприємств.